

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

ΠΑΣΟΚ δεν είναι

Το πρόσωπο της εβδομάδας σε μια
ανοιχτή συνέντευξη ξεκαθαρίζει τη θέση του

μόνο Ανδρέας

Η ΤΑΜΠΛΕΤΑ στην είσοδο της παλιάς πολυκατοικίας, στην οδό Ακαδημίας 35, είναι απλή, τυπική και σαφής «Κωνσταντίνος Γ. Σημίτης, καθηγητής, 5ος όροφος».

Το γραφείο του —το γραφείο του πατέρα του, όπου μεταφέρθηκε όταν έκλεισε το δικό του δικηγορικό γραφείο το 1981— αυστηρό και τυπικό επίσης, με τα βαριά παλιά δερμάτινα έπιπλα, την ξύλινη επένδυση και τα βιβλία, ένα μικρό μόνο μέρος από τις χιλιάδες τα βιβλία της βιβλιοθήκης του, να καλύπτουν ως επάνω τους τοίχους. Ο ίδιος, καθισμένος στο μεγάλο γραφείο, είναι ευγενής και τυπικός, έχει ένα έντονο βλέμμα που, στιγμές στιγμές, το αντιλαμβάνομαι να με παρακολουθεί διερευνητικά πίσω από τα μικρά παραλληλόγραμμα γυαλιά του.

● **Ορισμένοι κ. Σημίτη, μιλώντας για σας, τον τελευταίο καιρό, σας αποκαλούν «ο μέλλον πρωθυπουργός».** Πώς το ακούτε αυτό;

— Η ερώτηση αυτή εντάσσεται στο γνωστό πλαίσιο της, θα έλεγα, «προσωποπαγούς πολιτικής», της στάσης που βλέπει την πολιτική μονάχα σαν δραστηριότητα ατόμου. Στην πολιτική συμμετέχω γιατί με ενδιαφέρει η εφαρμογή ορισμένων θέσεων και ορισμένη διαμόρφωση της κοινωνίας. Τα ερωτήματα, λοιπόν, για πρωθυπουργίες, αρχηγίες, εξουσίες, είναι όσον αφορά εμένα, εκτός θέματος. Αν με ενδιέφεραν αυτά τα θέματα, όπως υποδηλώνει η ερώτηση, δεν θα είχα παραιτηθεί από υπουργός, δεν θα είχα αρνηθεί να γίνω αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και δεν θα είχα παραιτηθεί δύο φορές από το Εκτελεστικό Γραφείο.

«Τα κέντρα εξουσίας»

● **Αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Υποστηρίζεται ότι, υπό τις παρούσες συνθήκες, προετοιμάζεστε ή είστε αποδεκτός από πολλά κέντρα εξουσίας. Την ΕΟΚ, τους Αμερικανούς, το κεφάλαιο...**

— Δεν νομίζω ότι είμαι ιδιαίτερα αποδεκτός από οποιοδήποτε κέντρο εξουσίας. Όλοι οι πολιτικοί έχουν τις συμπάθειες και τις αντιπάθειές τους. Η άποψη αυτή, η οποία κυκλοφορεί από ορισμένους, πιστεύω δεν ανταποκρίνεται στα πράγματα.

● **Πολιτικοί παρατηρητές ωστόσο, εκτιμούν την περίφημη εισήγησή σας στην Κεντρική Επιτροπή της 6ης Αυγούστου, ως την πρώτη «αντιηγετική κίνηση» μέσα στο ΠΑΣΟΚ, η οποία θα πάρει συγκεκριμένη μορφή σύντομα, πιθανότατα μετά τις εκλογές.**

— Στην εισήγησή μου στην Κεντρική Επιτροπή, που είναι ένα όργανο διαλόγου για τις προοπτικές του κόμματος, άσκησα κριτική στις απόψεις και στην πολιτική που ακολουθήθηκε κατά τα χρόνια και τους μήνες που προηγήθηκαν, και που, κατά τη γνώμη μου οδήγησαν στο αρνητικό αποτέλεσμα των εκλογών του Ιουνίου. Ταυτόχρονα, διέγραψα, σε πολύ γενικές γραμμές, το δρόμο, που κατά τη γνώμη μου πάλι, πρέπει να ακολουθήσει το ΠΑΣΟΚ, και για να μπορέσει να επανακτήσει την πλειοψηφία στη Βουλή, και για να παίξει ένα πρωταγωνιστικό ρόλο στην ελληνική κοινωνία.

Αλλά διαφωνώ με την άποψη, η οποία και εκφράζεται στο ερώτημα, ότι κάθε κριτική που ασκείται μέσα στα πλαίσια του ΠΑΣΟΚ έχει αντιηγετικό χαρακτήρα. Κάθε άλλο μάλιστα. Είναι δεδομένη η ηγετική δομή του κινήματος κι ο καθένας πρέπει να συμβάλει με τη γνώμη του στην καλύτερη λειτουργία της. Αυτό και έκανα.

ΠΑΣΟΚ και Παπανδρέου

● **Είχατε καταγγείλει την «προσωποπαγή» δομή, και είχατε υποστηρίξει ότι το κίνημα πρέπει να έχει αυθύπαρκτο, ανεξάρτητο από την εκα-**

«Να φύγω από το ΠΑΣΟΚ, γιατί; Συμβαίνουν πράγματα που δεν συμφωνεί κανείς. Αυτά όμως είναι αφορμές για αγώνα, δράση, όχι αποχωρήσεις», λέει ο Κώστας Σημίτης.

στοτε ηγεσία.

— Αυτό το ανέφερα, πράγματι, στην εισήγηση, και είναι θέση μου και πιστεύω ότι είναι και θέση του ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ δεν ιδρύθηκε σε σχέση μόνο με τον Ανδρέα Παπανδρέου. Το ΠΑΣΟΚ ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Ανδρέα Παπανδρέου. Ο Ανδρέας Παπανδρέου συνέτεινε στο να αποκτήσει το ΠΑΣΟΚ την ευρύτατη λαϊκή απήχηση που έχει και γι' αυτό δημιούργησε ένα κίνημα το οποίο έχει μακροπρόθεσμη προοπτική στην Ελλάδα. Δεν εξαρτάται, λοιπόν, μόνο από το άτομό του.

● **Μετά από την εισήγησή σας εκείνη, που χαρακτηρίστηκε «καταπέλτης» και ανεξαρτήτως κινήτρων και στόχων, κ. Σημίτη, όλοι περιμεναν την «επόμενη κίνησή» σας. Εσείς, όμως, ποτέ δεν δημοσιοποιήσατε τη διαφωνία σας, και αναρωτιούνται πολλοί «γιατί». Τι περιμένατε, τι, τέλος πάντων, περιμένετε;**

— Αυτοί οι οποίοι αναρωτιούνται, θεωρούν ότι η πολιτική εξέλιξη, ιδίως στο χώρο του ΠΑΣΟΚ, πρέπει να περάσει μέσα από μια αντιπαράθεση. Πιστεύω ότι είναι λάθος. Συμμετέχω στο Εκτελεστικό Γραφείο, συνεισφέρω τις γνώμες μου στο Εκτελεστικό Γραφείο και προσπαθώ να επηρεάσω τις εξελίξεις μέσα από το όργανο στο οποίο δουλεύω. Δεν εγκατέλειψα την προσπάθεια, την οποία έχω αρχίσει εδώ

● Δεν γνωρίζουμε βέβαια πόσο σας ανέχτηκε ή πόσο σας ταλαιπώρησε ο κ. Παπανδρέου. Γεγονός είναι και σχολιάζεται περίπου ως «φανόμενο» ότι εσάς δεν κατόρθωσε να σας εξοβελίσει από το κόμμα, διαγραφοντάς σας ή εξαναγκάζοντάς σας να φύγετε όπως με άλλες σημαντικές προσωπικότητες έχει συμβεί στο παρελθόν. Θα το θεωρούσατε μια νίκη σας αυτό;

— Δεν θα στεκόμουν στη λέξη «νίκη». Να φύγω από το ΠΑΣΟΚ γιατί; Το ΠΑΣΟΚ εκφράζει έναν ευρύτατο πολιτικό και κοινωνικό χώρο, οι επιδιώξεις, τα συμφέροντα, τα οράματα του χώρου αυτού είναι καθοριστικά για την εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας. Αν κάποιος πιστεύει ότι οι απόψεις που έχει μπορούν να πραγματοποιηθούν με την πολιτική δράση μέσα στα πλαίσια αυτού του χώρου, αν πιστεύει ότι οι απόψεις του ταυτίζονται με τα οράματα του χώρου, τότε πρέπει να μείνει να δουλέψει. Μπορεί, μερικές φορές, να υπάρχουν αποφάσεις με τις οποίες διαφωνεί. Διαδικασίες οι οποίες δεν τον καλύπτουν. Να συμβαίνουν πράγματα, με τα οποία δεν συμφωνεί καθόλου. Αυτές όμως είναι αφορμές αγώνα, δράσης και όχι αποχώρησης.

● Ακόμα και όταν ο κόσμος λέει «τι θέλει ο έντιμος Σημίτης με τους κλέφτες»;

— Δεν συμμερίζομαι καθόλου αυτή την ταύτιση. Οι μερικοί οι οποίοι φέρθηκαν ανέντιμα, δεν χαρακτηρίζουν το ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ αποτελείται από χιλιάδες στελέχη, τα οποία είναι έντιμα, έχουν απόλυτη συνείδηση ότι η σοσιαλιστική πολιτική επιβάλλει την τήρηση κοινωνικής ηθικής, έχουν απόλυτη συνείδηση ότι η αλλαγή στην Ελλάδα δίνεται με δημοκρατικές διαδικασίες, με ήθος και χωρίς αλαζονεία. Αυτό είναι το ΠΑΣΟΚ, και θα ήταν λάθος να το χαρακτηρίσουμε όπως ανέφερα, με βάση τη συμπεριφορά ολίγων, οι οποίοι δεν το εκπροσωπούν και δεν ανήκουν στο χώρο.

● Ποιοι είναι, παραδειγματικά, αυτοί οι ολίγοι;

— Για παράδειγμα, ο κ. Κουτσόγιωργας δεν τηρήσε τις απόψεις και τις αρχές του ΠΑΣΟΚ. Γι' αυτό άλλωστε και έχω εισηγηθεί στο Εκτελεστικό Γραφείο να διαγραφεί από μέλος.

Σημίτης και Κοσκωτάς

● Εσείς κ. Σημίτη, κατείχατε ένα «κρίσιμο» υπουργείο, αυτό της Εθνικής Οικονομίας, τότε που αναπτυσσόταν το σκάνδαλο Κοσκωτά. Και όμως μπορούσατε, όπως λέγεται, να μείνετε απέξω, κανείς δεν σας αναφέρει, αναρωτιούνται ορισμένοι «πώς τα καταφέρατε».

— Ενας υπουργός παίρνει μέτρα με βάση κάποια στοιχεία που πρέπει να έχει. Κάποιες εισηγήσεις που του έχουν γίνει, κάποιες επισημάνσεις. Ο κ. Χαλικιάς με επισκέφθηκε στο τέλος Οκτωβρίου του 1987, και μου ανέφερε ότι θεωρεί άσκοπη την παραμονή του Κοσκωτά στη διοίκηση της Τράπεζας Κρήτης, μετά όσα συνέβησαν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Τον ερώτησα, με ποιον τρόπο μπορεί να απομακρυνθεί ο Κοσκωτάς. Ο κ. Χαλικιάς μου απάντησε ότι από τους τρόπους που προβλέπει η νομοθεσία δεν νομίζει ότι μπορεί να εφαρμοστεί κανένας, και το θεωρεί σκόπιμο να φωνάξει τον Κοσκωτά και να τον παρακαλέσει να παραιτηθεί. Είπα στον κ. Χαλικιά ότι, κατά τη γνώμη μου, ο Κοσκωτάς δεν πρόκειται να παραιτηθεί, και να συγκεντρώσει εκείνα τα στοιχεία, τα οποία θα οδηγούσαν στον ορισμό επιτρόπου. Μετά από ένα μήνα παραιτήθηκε.

● Ποια είναι αυτή τη στιγμή η θέση σας για το σκάνδαλο Κοσκωτά; Τον περασμένο Αύγουστο είχατε υποστηρίξει ότι η αυτοκάθαρση είναι κενός λόγος, είχατε μιλήσει για παλινοδίες της ηγεσίας, και είχατε πει ότι βεβαίως υπάρχουν πολιτικές ευθύνες.

— Κοιτάξτε, νομίζω ότι η συζήτηση για το σκάνδαλο Κοσκωτά έχει εξαντληθεί. Υπάρχουν

και καιρό, και τη συνεχίζω και θα τη συνεχίσω.

● Υποστηρίζουν ορισμένοι ότι περιμένετε να γίνετε διάδοχος, να είστε ο διάδοχος. Πώς το ακούτε αυτό;

— Με ενόχληση. Και νομίζω ότι απάντησα ήδη. Αυτό είναι κάτι εκτός θέματος όσον αφορά εμένα. Πραγματικά, εκτός θέματος.

● Και βέβαια υπάρχουν αυτοί που περιμεναν αυτή την «κίνησή» σας από πιο νωρίς. Το 1981 ο κ. Παπανδρέου δεν σας συμπεριέλαβε στις λίστες. Το 1987 υπάρχει μια εντύπωση ότι εξαναγκαστήκατε σε παραίτηση. Καταλογίζεται εξάλλου στον κ. Παπανδρέου ότι δεν ανέχεται σημαντικούς και με άποψη ανθρώπους δίπλα του. Και εσείς θεωρείστε σημαντικός.

— Η σχέση μου με τον κ. Παπανδρέου είναι πάρα πολύ καλή, και δεν συμφωνώ με την άποψη ότι ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ προσπαθεί να απομακρύνει όλα τα στελέχη τα οποία έχουν μια διάφορη γνώμη. Εχω και είχα σε πολλά σημεία διάφορη γνώμη, και, όπως ξέρετε, είμαι μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου. Το 1987 δεν εξαναγκάστηκα σε παραίτηση. Ο πρωθυπουργός τότε με είχε παρακαλέσει να παραμείνω στη θέση μου, αλλά εγώ θεώρησα ότι δεν είναι σωστό μετά την εξέλιξη των ημερών εκείνων να μείνω υπουργός.

πολλά άλλα σημαντικά προβλήματα, και θα προτιμούσα να μιλήσουμε πάνω σ' αυτά.

Κάθαρση και εκλογές

● Πείτε μας τότε, τι νομίζετε, η κάθαρση θα παίζει ή πρέπει να παίζει ρόλο στον εκλογικό αγώνα που άρχισε;

— Νομίζω ότι και το θέμα της κάθαρσης έχει εξαντληθεί. Η ηθική στάση του πολιτικού, το ήθος της εξουσίας πρέπει να είναι επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης. Ετσι διασφαλίζεται η πολιτική να μην υπηρετεί ατομικά συμφέροντα ή την εξουσία κοινωνικών ομάδων και μόνο. Η συζήτηση για τα σκάνδαλα δεν μπορεί να συνεχιστεί με τον ίδιο τρόπο όπως μέχρι σήμερα. Δεν θα σταθώ στις αναμφισβήτητες πολιτικές σκοπιμότητες που εξυπηρετεί. Θα σταθώ στο γεγονός ότι όλα τα σημαντικά προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, τα οικονομικά, τα κοινωνικά, έχουν περάσει σε δεύτερη μοίρα. Δημιουργείται μ' αυτό τον τρόπο η εσφαλμένη εντύπωση ότι με την «κάθαρση» θα έχει αντιμετωπιστεί το κύριο πρόβλημα της πολιτικής μας ζωής και όλα τα άλλα θα κυλήσουν ομαλά. Δεν θα κυλήσουν ομαλά. Τα προβλήματα λύνονται δύσκολα, οι κοινωνικές αντιθέσεις μεγάλες και οι πολιτικές διαφοροποιήσεις έγιναν εντονότερες. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της παγκόσμιας και της ευρωπαϊκής εξέλιξης πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας και αλλού.

● Η ηθική δεν αφορά την ουσία της πολιτικής;

— Την αφορά. Η απαίτηση για ηθική στάση αποτελεί για τους σοσιαλιστές απαίτηση για ενεργή συμβολή στη μετεξέλιξη της κοινωνίας. Το σοσιαλιστικό κόμμα πρέπει με την ιδεολογία και την πρακτική του να προάγει καθημερινά τις αρχές της ατομικής και κοινωνικής ηθικής, να εκπαιδεύει την κοινωνία στη δημοκρατία, στην ελευθερία, στην κοινωνική δικαιοσύνη και αλληλεγγύη. Αλλιώς συντείνει στη διατήρηση των δομών που θέλει να ξεπεράσει. Αλλιώς ενισχύει την απάθεια, τον αμοραλισμό και το ατομισμό της εποχής μας. Γι' αυτό και το ηθικό πρόβλημα σωστά αποτέλεσε και είναι για το ΠΑΣΟΚ ένα κεντρικό θέμα.

Περί ηθικής παρακμής

● Η εντύπωσή σας από τη συζήτηση και τα σκάνδαλα ποια είναι; Υπάρχει «ηθική παρακμή»;

— Ηθική παρακμή θα υπήρχε εάν τα σκάνδαλα έμεναν χωρίς συνέχεια. Η αντίδραση του τύπου και του κοινού δείχνει ότι ευτυχώς είναι ακόμη πολύ έντονη η ηθική ευαισθησία των πολιτών. Υπάρχει όμως ένα άλλο φαινόμενο, το οποίο θα πρέπει να μας προβληματίσει. Περιγράφεται με τις λέξεις «απόσυρση» ή «ιδιώτευση». Εκφραστή του είναι ο ατομισμός και το συντηριακό φαινόμενο. Λείπουν ολοένα και περισσότερο κοινωνικά και ηθικά πλαίσια που προσδιορίζουν την κοινωνική στάση. Τα σκάνδαλα αλλά και η πολιτική εκμετάλλευση που έγινε ενίσχυσαν το φαινόμενο.

● Εκφραση παρακμής δεν είναι ο λαϊκισμός;

— Ο λαϊκισμός αντικατοπτρίζει το επίπεδο παιδείας και οργάνωσης της κοινωνίας μας. Η ένταξη ενός τμήματος του πληθυσμού στις πολιτικές διαδικασίες επειδή δεν έχει γνώσεις και πολιτική παιδεία γίνεται με απλουστευμένες συνθηματολογίες.

● Ο λαϊκισμός είναι μόνο απλουστευμένη συνθηματολογία;

— Όχι μόνο. Κύρια χαρακτηριστικά του είναι ο διαχωρισμός της κοινωνίας σε εχθρούς και φίλους, η σκόπιμη ταύτιση ανομοίων για να δημιουργούνται ψεύτικες συσπειρώσεις και να συγκυβερτούνται πραγματικές αντιθέσεις, η απλούστευση των προβλημάτων, μια ισοπεδωτική αντίληψη ισότητας. Ο λαϊκισμός δεν εκπαιδεύει, δεν καθοδηγεί και γι' αυτό δρα αρνητικά

● **Ο Παπανδρέου
το δημιούργησε,
αλλά το ΠΑΣΟΚ
έχει και αυτονομία,
ανεξαρτησία**

● **Με ενόχληση
ακούω να λένε
ότι είμαι
δελφίνος**

● **Τα περί δήθεν
συνεργασίας μου
με τη δεξιά
είναι
δυσφημιστικά**

● **Το ΠΑΣΟΚ πρέπει
να προσαρμοστεί
στις εξελίξεις**

στον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας.

«Αυριανή» και λαϊκισμός

● Τι θα απαντούσατε σε όσους καταλογίζουν στο ΠΑΣΟΚ ότι η «Αυριανή», η εφημερίδα του «άκρατου λαϊκισμού», όπως τη χαρακτηρίζουν, είναι, ή έστω θεωρείται ότι είναι, το επίσημο όργανο του κόμματός σας;

— Η «Αυριανή» δεν είναι όργανο του ΠΑΣΟΚ. Η «Αυριανή» εκφράζει τις απόψεις των εκδοτών και των συνεργατών της. Αυτό που αποκαλείται «ο αυριανισμός», είναι μια μορφή λαϊκισμού. Λαϊκισμός πολλών, κακής ποιότητας, υπάρχει όμως και σε άλλους πολιτικούς χώρους και σε άλλα πολιτικά έντυπα. Ο λαϊκισμός υπάρχει όχι μόνο γιατί υπάρχουν λαϊκιστές, αλλά κυρίως γιατί ο τρόπος που λειτουργεί η κοινωνία μας, η κοινωνική δομή, βοηθάει και προωθεί τις απλουστευμένες συνθηματολογίες, βοηθάει και προωθεί μια αντίληψη ισότητας, η οποία δεν αναγνωρίζει ιεραρχίες. Αυτό είναι το κύριο θέμα, η κοινωνική αιτία, γιατί υπάρχει αυτό το φαινόμενο, κι όχι η έκφραση του κοινωνικού φαινομένου μέσα από διάφορα έντυπα. Νομίζω ότι, βελτιώνοντας το επίπεδο της παιδείας, θα ξεπεράσουμε και αυτό το πρόβλημα.

● Στο ΠΑΣΟΚ κ. Σημίτη υπάρχουν πολλοί που πιστεύουν ότι πρόβλημα δεν είναι ο λαϊκισμός αλλά ο ελιτισμός. Συμμερίζετε την άποψη;

— Υπάρχει βέβαια και ελιτισμός στην πολιτική πρακτική. Εκφραστή του είναι η αλαζονεία της εξουσίας. Με ελιτισμό εννοούμε μια στάση που ανάγει τα συμφέροντα του ατόμου ή της ομάδας σε κριτήριο πολιτικής δράσης. Ο ελιτισμός αντλεί τη δικαιολόγησή του από την ανωτερότητα που δήθεν εξασφαλίζει στο άτομο ή στην ομάδα η καταγωγή, η πνευματική ικανότητα ή η συμμετοχή σε ορισμένο κοινωνικό στρώμα. Ο ελιτισμός οδηγεί σε τεχνοκρατικές λύσεις, άρνηση δημοκρατικών διαδικασιών, αυταρχισμό και προσωποπαγή

πολιτική.

● **Χρησιμοποιήσατε όρους όπως αυταρχισμός, αλαζονεία, ηθική στάση. Το ζητούμενο στην πολιτική είναι δηλαδή μόνο η ηθική συμπεριφορά;**

— Όχι. Το κύριο πρόβλημα της χώρας είναι ο τρόπος με τον οποίο θα αντιμετωπίσουμε τις ραγδαίες αλλαγές στην οικονομία, στην κοινωνία, στην καθημερινή μας ζωή. Η κοινωνία μας βρίσκεται σε μια συνεχή και αδιάκοπη εξέλιξη. Δεν έχουμε γι' αυτό την επιλογή αν πρέπει ή όχι ν' αλλάξουν οι συνθήκες ζωής μας. Η μόνη μας επιλογή αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η αλλαγή. Θα είναι ανέλεγκτη με μας ως στωικούς θεατές ή θα επιδιώξουμε να επηρεάσουμε την κατεύθυνσή της, να είμαστε καθοδηγητές της;

● **Είναι δυνατό κάτι τέτοιο; Τι συγκεκριμένα πρέπει να γίνει;**

— Να φέρω ένα παράδειγμα. Με την ενοποίηση της ευρωπαϊκής αγοράς θα υπάρξει μια νέα κατανομή δραστηριοτήτων στον ευρωπαϊκό χώρο. Η χώρα μας ανήκει με τις υπόλοιπες μεσογειακές χώρες στη λεγόμενη ζώνη ηλίου. Η παγκόσμια εμπειρία δείχνει ότι το συγκριτικό αυτό πλεονέκτημα μπορεί να βοηθήσει δυο ξεχωριστούς, και σε πολλά σημεία διαμετρικά αντίθετους τύπους ανάπτυξης: Είτε την ανάπτυξη με άξονα τις υπηρεσίες αναψυχής, είτε την ανάπτυξη με άξονα τη βιομηχανία υψηλής τεχνολογίας. Θα γίνουμε το ξενοδοχείο της Ευρώπης, ή κέντρο τεχνολογικής εξέλιξης; Αν επιθυμούμε τη δεύτερη λύση πρέπει να εκσυγχρονιστούμε.

«Πρέπει να αλλάξουμε»

● **Όλοι μιλούν για εκσυγχρονισμό. Εσείς τι εννοείτε;**

— Εννοώ ότι θα πρέπει να διευρύνουμε τις δυνατότητες της ελληνικής κοινωνίας να αντιμετωπίζει τα προβλήματα της εξέλιξής της και να καθοδηγεί τις λύσεις της. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να απαλλαγούμε από αναχρονιστικές δομές, το συντεχνιακό φαινόμενο, τον πελατειακό χαρακτήρα της διοίκησης, τον έντονο προστατευτισμό και παρεμβατισμό προς όφελος ορισμένων, τις αγκυλωμένες ιδεολογίες και πολλά άλλα. Σημαίνει επίσης ότι θα πρέπει να γίνει μια πολύ έντονη προσπάθεια σε ορισμένους τομείς, την παιδεία, τη δημόσια διοίκηση, την οικονομία, την κοινωνική ασφάλιση.

● **Σε τι διαφέρει όμως ο εκσυγχρονισμός που προτείνετε σεις από τον εκσυγχρονισμό που προτείνει η Ν.Δ.;**

— Βασικό στοιχείο σοσιαλιστικής πολιτικής είναι ο έλεγχος εξουσιών κάθε μορφής και ιδίως της οικονομικής εξουσίας, ο περιορισμός των ανισοτήτων και η κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτά τα στοιχεία δεν υπάρχουν σε μια συντηρητική ή νεοφιλελεύθερη πολιτική. Ας φέρω ένα παράδειγμα. Η ιδιωτική επιχειρηματική δραστηριότητα αποτελεί αποτελεσματικό τρόπο παραγωγής και διάθεσης προϊόντων και υπηρεσιών υπό την προϋπόθεση ύπαρξης ανταγωνισμού. Η αγορά δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσει ικανοποιητική για όλους τους πολίτες προσφορά σε τομείς όπως η παιδεία, η περίθαλψη, η κοινωνική ασφάλιση ή η επιστημονική έρευνα. Απέτυχε στην προστασία του περιβάλλοντος. Η αγορά δεν προσανατολίζεται προς δραστηριότητες αναγκαίες για την ανάπτυξη που όμως δεν εξασφαλίζουν κέρδος. Γι' αυτό εμείς πιστεύουμε ότι το κράτος οφείλει να διασφαλίζει τη λειτουργία της αγοράς και τον ανταγωνισμό εκεί όπου εξασφαλίζεται η αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου. Αντίθετα οφείλει να παρεμβαίνει και να αναλαμβάνει πρωτοβουλία εκεί όπου η αγορά δεν μπορεί, δεν θέλει ή δεν πρέπει να προσφέρει. Κατά τους νεοφιλελεύθερους της Ν.Δ. δεν υπάρχει καλύτερα αποτελέσματα από την ιδιωτική πρωτοβουλία. Κάνουν πολύ μεγάλο λάθος.

● **Μερικοί ισχυρίζονται και πρόσφατα γράφτηκε ότι οι απόψεις σας είναι παρόμοιες με τις νεοφιλελεύθερες.**

— Πρόκειται για ανοησίες. Μερικοί δήθεν προοδευτικοί δεν καταλαβαίνουν ή δεν θέλουν να καταλάβουν ότι η σοσιαλιστική παράταξη μπορεί να χρησιμοποιήσει και τον ανταγωνισμό για να πετύχει το στόχο της. Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Πολλοί πιστεύουν ότι αν το κράτος προσδιορίσει τις τιμές της μπίρας αυτό θα αποβεί σε όφελος των καταναλωτών. Στην πραγματικότητα θα αποβεί σε βάρος τους. Οι βιομηχανίες δεν θα υφίστανται καμιά πίεση για να βελτιώσουν την ποιότητα ή να μειώσουν την τιμή. Θα κερδίζουν όλες και μάλιστα οι πιο ανταγωνιστικές θα έχουν ιδιαίτερα υψηλά κέρδη. Οι καταναλωτές θα πληρώνουν ακριβά για χαμηλή ποιότητα. Ο ανταγωνισμός μπορεί και να μειώσει τις τιμές και να βελτιώσει την ποιότητα. Γι' αυτό άλλωστε με την περεστρόικα σε ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης επιδιώκουν να υπάρξει ανταγωνισμός σε ορισμένους τομείς.

Σημίτης και Εβερτ

● **Με την ευκαιρία, κ. Σημίτη, σε αυτούς που ισχυρίζονται ότι εσείς επιδιώκετε τη συνεργασία με τον κ. Εβερτ, τι απάντηση θα δίνετε;**

— Γνωρίζω τον κ. Εβερτ. Γνωρίζω και πολλούς άλλους πολιτικούς της δεξιάς και της αριστεράς. Η γνωριμία μου δεν προδικάζει την πολιτική μου στάση. Τα όσα λέγονται περί συνεργασίας με τη δεξιά είναι δυσφημιστικά. Παρόμοιες φήμες είχαν κυκλοφορήσει στον Πειραιά και πριν από τις εκλογές του Ιούνη. Προέρχονται από άτομα που ενοχλήθηκαν από την απήχηση των θέσεών μου, από τη διαφορετική μου γνώμη. Θέλουν παραδοσιακή πολιτική με ψηφοφόρους πελάτες και εξαρτώμενους από ρουσφέτια. Θέλουν ομοιομορφία και αρνούνται την κριτική γνώμη. Ομοιομορφία δεν πρόκειται να υπάρξει. Είναι αντίθετη με τις αρχές ενός σοσιαλιστικού κόμματος.

● **Ποιες ουσιαστικές ρυθμίσεις προτείνετε για τον εκσυγχρονισμό;**

— Θα φέρω ένα παράδειγμα, τη δημόσια διοίκηση. Στη δημόσια διοίκηση χρειάζεται απλούστευση διαδικασιών, αποκέντρωση, βελτίωση της παραγωγικότητας και καλύτερη σχέση με τον πολίτη. Μέτρα εκσυγχρονισμού είναι μεταξύ άλλων: η ενίσχυση της αμοιβής της εργασίας ανάλογα με την παραγωγικότητα της υπηρεσίας και του υπαλλήλου, η καθιέρωση ατομικής ευθύνης, ιδιαίτερα στις εκτελεστικές υπηρεσίες, ώστε ο υπάλληλος να έχει την πρωτοβουλία και την υποχρέωση διεκπεραίωσης του θέματος, το άνοιγμα των θέσεων ευθύνης στον ανταγωνισμό της ελεύθερης αγοράς εργασίας.

Προτάσεις για εκσυγχρονισμό

● **Όλα αυτά δεν σημαίνουν ένα πιο αυστηρό σύστημα εργασίας; Είναι αυτή η πορεία που επιδιώκουμε;**

— Η ελληνική κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη με μια επικίνδυνη «αναντιστοιχία». Οι περισσότερες βιομηχανικές κοινωνίες έχουν πλησιάσει τα όρια της οικονομικής ποσοτικής ανάπτυξής τους. Οι κοινωνίες αυτές στρέφονται γι' αυτό ολοένα και περισσότερο στην ανανέωση και βελτίωση των ποιοτικών στοιχείων της λειτουργίας τους. Η έμφαση στρέφεται σε θέματα χρόνου εργασίας, ποιότητας ζωής και περιβάλλοντος, το μετασχηματισμό οικονομικών και κοινωνικών θέσεων. Το ίδιο δεν ισχύει όμως και για μας. Μας χωρίζει ένα σοβαρό ποσοτικό χάσμα από τις άλλες χώρες της Κοινότητας, τις άλλες βιομηχανικές κοινωνίες. Η εισοδηματική απόστα-

ΣΗΜΙΤΗΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛ. 13

ση, οι διαφορές στην παραγωγικότητα και στην ανταγωνιστικότητα είναι πολύ μεγάλες. Στα σημεία αυτά χρειάζεται να κάνουμε προσπάθεια. Ομως σε πολλούς τομείς διατυπώνονται αιτήματα στη χώρα μας που θα ήσαν δικαιολογημένα αν βρισκόμαστε σε ένα πιο ανταπυγμένο επίπεδο, όπως η μείωση του χρόνου εργασίας στις 35 ώρες. Θα πρέπει να βρούμε με τη σωστή σχέση ανάμεσα στο επίπεδο ανάπτυξης και τις επιβαλλόμενες ρυθμίσεις. Δεν χρειάζεται τούτη τη στιγμή λιγότερο αλλά περισσότερο σύστημα στη δουλειά, μεθοδικότητα και απόδοση.

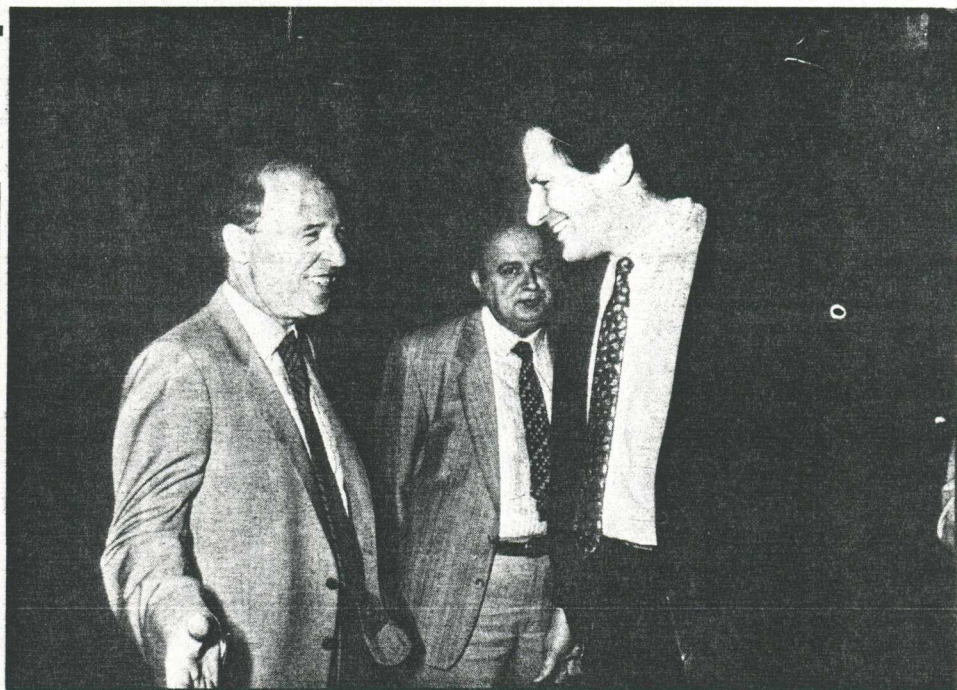
● **Μιλήσατε για ανάγκη εκσυγχρονισμού και για αναγκαία μέτρα. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, στην οποία εσείς συμμετείχατε, γιατί δεν πήρε τα μέτρα αυτά, δεν καταπολέμησε για παράδειγμα «τις συντεχνίες»;**

— Το ΠΑΣΟΚ προώθησε σε πολλούς τομείς του εκσυγχρονισμού, στο θέμα της δημοκρατίας και της κατάρτησης των πολιτικών διακρίσεων και στο θέμα της περιθάλψης για παράδειγμα. Αλλά το ΠΑΣΟΚ δεν βρίσκεται πάνω ή έξω από την ελληνική κοινωνία. Αντικατοπτρίζονται στην πολιτική του οι κοινωνικές αντιθέσεις, τα διαφορετικά κοινωνικά συμφέροντα, οι ασαφείς ιδεολογικές επιλογές του χώρου. Το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί, όπως άλλωστε και κάθε πολιτικός οργανισμός, παρά βαθμιαία να συνειδητοποιήσει τα προβλήματα και βαθμιαία να διαμορφώσει πολιτικές για να ξεπεραστούν. Βαθμιαία σημαίνει μέσα από μια διαδικασία αντιπαραθέσεων και συνθέσεων. Ο δρόμος μας προκύπτει από διάλογο και αντιπαραθεση ιδεών, συνεχή αναζήτηση, πείραμα και αυτοκριτική.

Μια νέα διακήρυξη

● **Γι' αυτό εσείς υποστηρίζετε την ανάγκη ότι το ΠΑΣΟΚ χρειάζεται μια νέα διακήρυξη;**

— Σωστά. Η διακήρυξη της 3ης του Σεπτεμβρίου 1974 καθορίζεται από την πολιτική συγκυρία εκείνης της στιγμής. Εκφράζει κοινωνικές και πολιτικές αντιπαραθέσεις της αμέσως προηγούμενης δεκαετίας. Η συγκυρία, τα προβλήματα, οι αντιθέσεις είναι σήμερα διαφορετικά. Πρέπει να διατυπώσουμε το όραμά μας, τις επιδιώξεις μας, την πολιτική μας στρατηγική με τρόπο που να αντιστοιχεί στη σημερινή κοινωνία.

Χαμογελαστό τετ-α-τετ του Κώστα Σημίτη με τον Κώστα Καραμανλή στη χθεσινή σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ

«Το ΠΑΣΟΚ χρειάζεται μια νέα διακήρυξη»

● Αποτελεί αυτό όμως μια συντηρητική αναθεώρηση;

— Οχι βέβαια. Συντηρητική είναι η στάση, όπως το λέει και η λέξη, που επιδιώκει να διατηρήσει και όχι να αλλάξει. Η διακήρυξη της 3ης του Σεπτεμβρίου αναλύει για παράδειγμα, το διεθνές περιβάλλον κάτω από το πρίσμα του ανταγωνισμού των υπερδυνάμεων και της σημαντικής παρέμβασης των χωρών του τρίτου κόσμου στο διεθνή χώρο. Είναι γνωστό πια σε όλους ότι η προσέγγιση ΗΠΑ-ΕΣΣΔ είναι η πιο σημαντική εξέλιξη των τελευταίων ετών με επίπτωση την απομάκρυνση ενδεχόμενης ρήξης, τη διαμόρφωση κλίματος συνεργασίας, τη μείωση εξοπλισμών. Είναι επίσης γνωστό ότι οι χώρες του τρίτου κόσμου δεν παίζουν πια το ρόλο που έπαιζαν, οι ίδιες έχουν εγκαταλείψει την πολιτική της συνολικής αμφισβήτησης και ακολουθούν μια πολιτική συμμετοχής στη λειτουργία του διεθνούς συστήματος. Αυτά τα δεδομένα πρέπει να ληφθούν υπόψη στη διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου πολιτικής.

«Ημουν, είμαι αριστερός»

● Αν σας ρωτούσε κανείς, αν είστε αριστερός; κ. Σημίτη, τι θα απαντούσατε;

— Θα απαντούσα ότι ήμουν, είμαι και θα είμαι αριστερός.

● Αλήθεια;

— Γιατί αμφιβάλλετε; Η αριστερά είναι στάση αντίληψης για την κοινωνική εξέλιξη, στάση στην πολιτική δράση και ατομικός τρόπος συμπεριφοράς. Νομίζω ότι και στα τρία εκφράζω αριστερές θέσεις ή ακολουθώ αριστερές θέσεις.

● Στην εισήγησή σας της 6ης Αυγούστου, είχατε μιλήσει για ευρύτερες συμμαχίες με πολιτικές δυνάμεις που δρουν σήμερα μέσα σε άλλους πολιτικούς συσχετισμούς. Θα το επαναλαμβάνατε και σήμερα αυτό; Και με ποια έννοια;

— Πράγματι στην εισήγηση στην Κεντρική Επιτροπή, αλλά και παλαιότερα, είχα υποστηρίξει, και πιστεύω πάντα, ότι υπάρχουν στην ελληνική κοινωνία προβλήματα τα οποία δεν μπορούν να λυθούν μόνο από ένα κόμμα. Οτι για ορισμένα θέματα, όπως π.χ. το θέμα της δημόσιας διοίκησης ή το θέμα της κοινωνικής ασφάλισης, χρειάζεται μια ευρύτερη πολιτική και κοινωνική συναίνεση και συνεργασία. Η θέση μου, λοιπόν, ήταν και είναι ότι θα πρέπει το ΠΑΣΟΚ, το οποίο βρίσκεται στο κέντρο του

ελληνικού πολιτικού σχηματισμού, να επιδιώξει τη συνεργασία με δυνάμεις και προς τα δεξιά και προς τα αριστερά, δυνάμεις βέβαια οι οποίες δεν ασπάζονται, είτε το μοντέλο του άκρατου κρατισμού είτε το μοντέλο του άκρατου νεοφιλελευθερισμού.

● Λένε πάντως σήμερα ορισμένοι, ότι το ΠΑΣΟΚ ξεπέρασε, αυτές τις μέρες τον εαυτό του, και, δεν ξέρω, πιθανόν και τις προσδοκίες σας, με τη Δημοκρατική Συμπράταξη, που, ενώνει των εκλογών, συνέστησε. Είναι αλήθεια ότι διαφωνήσατε έντονα με το ερμήνην του Εκτελεστικού Γραφείου πολιτικό συμβούλιο, με τη συμμετοχή των πέντε συνεργαζομένων, που συγκρότησε προσωπικά ο κ. Παπανδρέου, «υποκαθιστώντας ουσιαστικά το Εκτελεστικό Γραφείο», όπως γράφτηκε;

— Το πολιτικό συμβούλιο της Δημοκρατικής Συμπράταξης δεν υποκαθιστά και δεν πρόκειται να υποκαταστήσει το Εκτελεστικό Γραφείο. Το πολιτικό συμβούλιο είναι ένα όργανο προετοιμασίας του εκλογικού αγώνα, είναι ένας τρόπος συνεννόησης του ΠΑΣΟΚ με τους συνεργαζόμενους. Στο Εκτελεστικό Γραφείο είχα εκφέρει τη γνώμη, ότι ο τρόπος παρουσίασης του πολιτικού συμβουλίου μπορούσε να δημιουργήσει τις εσφαλμένες εντυπώσεις, που αφήνει να εννοηθεί και η ερώτησή σας. Γι' αυτό θα έπρεπε να είχε αποφευχθεί.

Σημίτης και Αρσένης

● Η εφημερίδα «Επικαιρότητα» σας κατηγορήσε ότι «βάλατε λυτούς και δεμένους, για να μην είναι ο κ. Αρσένης επανερχόμενος, αλλά συνεργαζόμενος». Και σας καλεί να «μην προκαλείτε με τη συμπεριφορά σας την πολιτική συνείδηση της δημοκρατικής παράταξης». Αυτό δίνει κάπου την εντύπωση μιας εχθρότητας με τον κ. Αρσένη ή ότι φοβάστε τον κ. Αρσένη. Τι θα απαντούσατε;

— Δεν υπάρχει εχθρότητα με τον κ. Αρσένη. Οι πληροφορίες τις οποίες ανέφερε η εφημερίδα δεν έχουν καμιά απολύτως βάση. Προέρχονται από τη φαντασία του συντάκτη. Ημουν της γνώμης ότι ο κ. Αρσένης πρέπει να συνεργαστεί με το ΠΑΣΟΚ. Και ήμουν της γνώμης, που είναι και η γνώμη του κ. Αρσένη, ότι η συνεργασία αυτή θα πάρει πρώτα τη μορφή της εκλογικής συνεργασίας, και, στην πορεία προς το συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, θα εξεταστεί και από τις δυο πλευρές, πώς μπορεί να ενταχθεί το

κόμμα του κ. Αρσένη στη διαδικασία ανασυγκρότησης του ΠΑΣΟΚ.

● Κύριε Σημίτη, μερικοί από τους χαρακτηρισμούς που σας έχουν αποδοθεί είναι έντιμος, δημοκράτης, σοβαρός, ειλικρινής, ψυχραιμος, μεθοδικός. Ποιους από τους χαρακτηρισμούς αυτούς θα αποδεχόσαστε;

— Εγώ δεν μπορώ να χαρακτηρίσω τον εαυτό μου. Η κρίση για το ποιος είμαι, ανήκει στους άλλους.

● Υποστηρίζουν ακόμα ότι είστε πολύ προσεκτικός. Έχει προξενήσει εντύπωση, κι έχει σχολιαστεί, ότι στην τελευταία Βουλή δεν μιλήσατε καθόλου. Δεν είπατε λέξη π.χ. για τα σκάνδαλα, ή για την οικονομία...

— Στα θέματα των σκανδάλων δεν θέλησα, πράγματι, να μιλήσω. Την επιχειρηματολογία του κόμματος πιστεύω ότι θα μπορούσαν να αναπτύξουν άλλοι, πολύ πιο πειστικά. Ζήτησα όμως στη Βουλή να συμμετάσχω στις συζητήσεις για τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης και για την οικονομία. Οι διαδικασίες που προβλέπει ο Κανονισμός της Βουλής και οι διαδικασίες που εφάρμοσε το κόμμα μου στη Βουλή, δεν μου επέτρεψαν να μιλήσω, διότι προηγήθηκαν άλλοι ομιλητές.

Η κατάσταση της οικονομίας

● Για την οικονομία θα θέλατε να μας πείτε εδώ δυο λόγια; Μιλούν για «χάλια της οικονομίας», και θα ήθελα να σας ρωτήσω, ποια είναι η ευθύνη της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ και ποιο το μερίδιο αυτής της ευθύνης που αντιστοιχεί σε εσάς ως υπουργού Εθνικής Οικονομίας το 1985-87, γι' αυτά τα «χάλια».

— Από το 1985 και μετά, εφαρμόστηκε, όπως ξέρουμε όλοι, το πρόγραμμα σταθεροποίησης της οικονομίας για δυο χρόνια. Το πρόγραμμα αυτό είχε διάρκεια δυο ετών, αλλά βέβαια, μέσα στα δυο έτη δεν μπορούσε να διορθώσει όλες τις ανισορροπίες της ελληνικής οικονομίας. Εντασσόταν μέσα στο πλαίσιο μιας μεσοπρόθεσμης πολιτικής. Πιστεύα και πιστεύω ότι, αν είχαμε ακολουθήσει μια μεσοπρόθεσμη πολιτική σταθεροποίησης, η κατάσταση σήμερα θα ήταν πολύ καλύτερη.

● Δηλαδή, δεν εφαρμόστηκε αυτή η πολιτική.

— Μετά το 1987, δεν εφαρμόστηκε με αρκετή αποφασιστικότητα. Διευρύνθηκαν τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα και η διεύρυνση αυτή

επηρεάσε και τα άλλα μεγέθη της οικονομίας. Το επίτευγμα της πολιτικής του ΠΑΣΟΚ μετά το 1985, είναι ότι αποκατέστησε το κλίμα εμπιστοσύνης. Οδήγησε στην αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και μείωσε κατά πολύ τον εξωτερικό δανεισμό και τα ελλείμματα του ισολογίου πληρωμών. Το επίτευγμα αυτό διακινδυνεύεται σήμερα, όταν δεν παίρνονται αποφάσεις και αφήνεται η οικονομική εξέλιξη σε μια δυναμική που δεν ελέγχεται. Και η χαλάρωση της σταθεροποιητικής προσπάθειας και η σημερινή άρνηση λήψεως μέτρων από τη συγκυβέρνηση, είναι αποτέλεσμα μιας εκλογικής τακτικής, είναι αποτέλεσμα του επηρεασμού της οικονομικής πολιτικής από τις εκλογικές συγκυρίες. Θα πρέπει να ξεπεράσουμε αυτό τον επηρεασμό και να εφαρμόσουμε μια πολιτική με συνέχεια και συνέπεια για πολλά χρόνια, αν θέλουμε να επιτύχουμε και την ανάπτυξη του τόπου και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

«Δεν κάνω πρόβλεψη»

● Οι εκλογές είναι επί θύραις. Πώς βλέπετε να διαμορφώνεται, από δω και πέρα, και κυρίως μετά τις εκλογές, το πολιτικό σκηνικό;

— Το πολιτικό σκηνικό είναι μέσα στις προβλέψεις. Δεν κάνω προβλέψεις.

● Το μέλλον του ΠΑΣΟΚ; Πολλοί βλέπουν διάλυση και διάσπαση του κόμματός σας μελλοντικά.

— Διαφωνώ απόλυτα με αυτές τις προβλέψεις. Το ΠΑΣΟΚ έχει μια ιστορία 15 ετών, έχει δημιουργηθεί με αγώνες, έχει διαμορφώσει ιδεολογία, έχει οργανωτικές δομές. Αυτά δεν χάνονται από τη μια μέρα στην άλλη. Υπάρχουν πάρα πολλά στελέχη, η συντριπτική πλειοψηφία των στελεχών, τα οποία θα περιφρουρήσουν την ενότητα του κινήματος. Το δεύτερο σημείο ως προς το μέλλον του ΠΑΣΟΚ αφορά τη διαδικασία μετεξέλιξης. Κάθε πολιτικός οργανισμός αλλάζει, δεν είναι άγιος, ούτε προς τον τρόπο που έχει οργανωθεί, ούτε ως προς τα πρόσωπα μέσω των οποίων εκφράζεται, ούτε ως προς την ιδεολογία του. Το ΠΑΣΟΚ πρέπει και αυτό να προσαρμοστεί στις εξελίξεις. Εχει μπει ήδη μια διαδικασία προσαρμογής μπροστά, όσο πιο αποτελεσματικά την προχωρήσει τόσο περισσότερο αποτελεσματικό θα είναι στην πολιτική του δράση. Προσωπικά, πιστεύω ότι υπάρχουν οι δυνάμεις και όσον αφορά τα πρόσωπα, τα στελέχη, και όσον αφορά την ιδεολογία, για να δώσουν στο ΠΑΣΟΚ την ώθηση να παίξει έναν πρωταγωνιστικό ρόλο στην ελληνική ζωή και για τις επόμενες δεκαετίες.

● Δηλαδή δεν συμφωνείτε με το σλόγκαν «ΠΑΣΟΚ ίσον Ανδρέας».

— Όχι, δεν συμφωνώ. Ο Ανδρέας δημιούργησε το ΠΑΣΟΚ, αλλά το δημιούργημά του έχει και αυτονομία. Έχει ανεξαρτησία.

● Κάποιοι, που λένε ότι σαν γνωρίζουν καλά, κ. Σημίτη, υποστηρίζουν ότι είστε τρομερά φιλόδοξος και ταυτόχρονα υπομονετικός. Τόσο υπομονετικός όμως, ώστε τελικά κάπου χάσατε, το τρένο.

— Το τρένο, για ποιο πράγμα;

● Το γνωστό τρένο...

— Αυτό είναι ένα σχόλιο από τη σκοπιά κάπου που βλέπει την πολιτική ως υπόθεση προσωπικών αναρριχήσεων, αποτυχιών και επιτυχιών. Η πολιτική αφορά προγράμματα και θέσεις. Στο τρένο για τα προγράμματα και θέσεις βρίσκομαι, δεν το έχω χάσει.

● Παρ' όλο που δεν βλέπετε τον εαυτό σας «μέλλοντα πρωθυπουργό»...

— Ακριβώς. Δεν υπάρχει, άλλωστε, κανείς λόγος να τον βλέπω.

● Ούτε σε ένα πιο μακρινό μέλλον; Σε πέντε χρόνια ας πούμε, σε δέκα; Δεν με απασχολούν τα πέντε χρόνια ή τα δέκα χρόνια. Με απασχολεί να προωθήσω τις θέσεις του κινήματός μου, του κόμματός στο οποίο συμμετέχω, και επίσης να προωθήσω τις δικές μου απόψεις μέσα σ' αυτό.

Πίσω του ακριβώς υπάρχει το πορτρέτο του παππού του, δικηγόρου και πανεπιστημιακού, με αυστηρή έκφραση και σε φωτεινά χρώματα. Χαλαρώνοντας από την ένταση της συνέντευξης, εκτός συνέντευξης, ο συνομιλητής μου γελάει και χαμογελάει, κι αυτό μου φαίνεται σχεδόν απίστευτο. Βρίσκω, μάλιστα, κάτι από την έκφραση μιας παιδικότητας σ' αυτόν, καθώς χαμογελώντας σκύβει σε κάποια στιγμή το κεφάλι και φαίνεται να περιεργάζεται τα χέρια του, έχοντας βάλει τα μικρά παραλληλόγραμμα γυαλιά του στην άκρη.

★ Η συνέντευξη του Κώστα Σημίτη στην «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» παραχωρήθηκε την περασμένη Δευτέρα. Ο κ. Σημίτης ζήτησε να τη δει την Τετάρτη (οπότε είχε δημοσιευτεί η αντίδραση του γραφείου τύπου του ΠΑΣΟΚ στις γνωστές δηλώσεις του για κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ και χωρίς Ανδρέα). Ο κ. Σημίτης δεν μετέβαλε κεραία από τη συνέντευξη του στην «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία».

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ «χρωματίζει...»

Κυριακάκης 15.10.89